

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIEI ARADULUI

Redacția și Administrația
ARAD, STR. EMINESCU 18

APARE DUMINECA
Redactor: Pr. Ilarion V. Felea

ABONAMENTE:
Pentru 1 an 300 Lei; 6 luni 150 Lei

VOINȚA LUI DUMNEZEU*)

De o săptămână Biserica ne îndreaptă pașii pe drumul spinos al postului și al renunțării. Este acesta un drum al amărăciunilor după care urmează crucea răstignirii și apoi solia luminoasă a învierii. Acesta este drumul omnirii, pentru că nu este alt drum care să ducă spre înviere. Știm cu toții că atunci când i s'a dat paharul amărăciunilor, Mântuitorul s'a rugat fierbinte, cu sudoare de sânge, și a rostit: „Părinte, de este cu putință, să treacă paharul acesta dela mine, dar nu voia mea, ci a ta să fie"... Cuvintele acestea mi se pare că rezolvă întreaga problemă a suferinții și a învierii. Dacă n'ar fi fost rostite aceste cuvinte, eu bănuiesc că după cruce n'ar fi urmat învierea. Iată deci că în cuvintele acestea se cuprinde o taină mare. Nu după voia mea, ci după a Ta Părinte... a rostit Mântuitorul, iar prin aceasta ne-a învățat, ca nu voia noastră, ci a Părintelui Ceresc să o facem și tot pentru aceasta ne-a învățat ca să rostim în fiecare zi atunci când zicem rugăciunea domnească: „Fie voia Ta". Desigur nu e lucru ușor a rosti în fie care zi aceste cuvinte și mai ales a te conforma lor. Dar când le rostim din adâncul inimii noastre, parcă am zice: Doamne, Tu ești bun, Ție îți incredințez viața mea, Doamne fie voia Ta. Și cu toate că o mulțime de gânduri frumoase se cuprind în aceste trei cuvinte, pe care le rostim noi atunci când ne găsim la răscrucele vieții, rostesc-le oare acei care duc războiul, care dețin în mână soarta popoarelor? Cine cere astăzi să fie voia lui Dumnezeu, și mai ales cine cere să se plinească această voie a lui Dumnezeu, deși singurul epilog care va încheia acest războiu, este voia lui Dumnezeu. Astăzi, când ar trebui ca această voie a lui Dumnezeu să fie împlinită de toată lumea, totuși o împlinesc prea puțini, și de aceea m'am hotărât ca în cele 6 Dumineci din Postul Sfințelor Paști să rostesc o serie de predici despre Voia lui Dumnezeu. Voi căuta astăzi să arat

pentru ce trebuie împlinită voia lui Dumnezeu pentru ce omul pământean nu poate să înconjure voia lui Dumnezeu. Două sunt pricinile pentru care trebuie să ne supunem voinței lui Dumnezeu. întâi e datoria omului de a plini voia Părintelui Ceresc, iar în al doilea rând, numai împlinind această voie a lui Dumnezeu, vom putea dobândi fericirea.

Dacă ne dăm seama ce este acest univers miunat și dacă cercetăm să vedem cât de infim este omul în lume, — fir de praful în bătaia vântului — vom rămâne uimiți de legile care mișcă tot universul, de rânduiala ce domnește peste tot. Aruncând o privire în jurul nostru vedem, în toată mișcarea și alcătuirea măreață a universului legi de fier de la care nu există nici o abatere. Toate stelele și toate planetele și toate vietățile lumii acesteia își au croite drumurile lor, toate împlinesc voia unei puteri mai mari de cât lumea aceasta. Nimeni nu iese din voia lui Dumnezeu. Lumea necuvântătoarelor plinește aceste legi, fără voință liberă. Numai omul poate spune nu, în fața legilor firii. El are această diplomă de onoare, acest blazon ceresc. Și numai atunci când spune de bună voie, da Doamne, atunci iubește cu adevărat pe Dumnezeu. Domnul nostru bate necontentit la ușa inimii noastre și cere intrare. Iar dacă lumea necuvântătoare se supune lui Dumnezeu, oare lumea cuvântătoare ar putea să nu se supună? Noi nu suntem nici începutul nici sfârșitul lucrurilor. Este cineva care a fost înainte de toate și este o datorie a omului ca, alături de natură să se supună voii lui Dumnezeu. Mântuitorul a pus în fața noastră o măsură grea, ca să facem voia lui Dumnezeu precum o fac îngerii din cer. Să nu înțelegem însă că prin aceasta ni s'ar cere să împlinim voința divină în măsura ca îngerii din cer, pentru că aceștia sunt statornici în bine, nu se pot depărta de voia lui Dumnezeu. Noi însă pentru aceasta trebuie să ducem o luptă grea, o luptă continuă. Câtă jertfă

*) Rezumat din predica, ținută de P. S. Episcop Andrei în Catedrala din Arad, în I. Duminecă din postul Paștilor (5 Martie a. c.).

și câtă stăpânire de sine ne trebuie pentru a câștiga această luptă! Dar tocmai aici stă mărșăria acestei lupte pentru plinirea voinței lui Dumnezeu.

Dacă se întâmplă uneori în viața noastră că Duhul Sfânt ne trimite câte o lumină, dacă vine de sus câte un fulger luminos, câte hotărâri mărețe luăm atunci! Și totuși în ziua următoare, pierd însuflețirea de ieri, începem să ne târguim cu făgăduința făcută. Dumnezeu cere însă ca în fiecare dimineață să rostim „Doamne, fie voia Ta”, și în fiecare zi să ne luptăm cu toate relele ce ne stau în cale pentru a împlini voia Sa. În aceasta vom găsi răsplata.

Am spus însă că a împlini voia lui Dumnezeu nu este numai o datorie, ci și o fericire a noastră. Ingerii sunt fericiți în cer pentru că împlinesc voia lui Dumnezeu. Pe măsura în care împlinim și noi voia lui Dumnezeu, aici în lume, vom putea fi fericiți, pentru că această stare o sădește în inimile noastre. Părintele ceresc numai dacă îl ascultăm și-l împlinim voia Sa. Nu este o rușine aceasta, pentru că a-l sluji Lui însemnează a fi noi însine Dumnezeu.

Nu este rob acela ce slujește lui Dumnezeu, ci este slobod, este și el stăpân, pentru că robia cea mai grozavă în această lume, este robia păcatului. Deaceia atunci când împlinim voia lui Dumnezeu, dobândim adevărata libertate. Adevărata libertate este cea cu duhul, iar liber este numai acela care cunoaște adevărul. Când rostim cuvintele „fie voia Ta” din rugăciunea domnească, ne predăm voința noastră lui Dumnezeu, nu ca să ne-o nimicească, ci pentru ca să ne-o dea curată și sfântă înapoi. Deaceia când auzim rostindu-se atât de des în decursul Sfintei Liturghii: „Pre noi însine și unul pre altul și toată viața noastră lui Hristos să i-o dăm”... nu i-o dăm ca să ne-o ia, ci i-o dăm pentru ca să ne-o sfințească.

Războiul și toate nedreptățile câte sunt în lume, nu s'ar sălășlui în inima noastră, dacă noi am face voia lui Dumnezeu. Aceasta este o datorie a noastră, și în aceasta constă fericirea noastră.

Bine, dar veți întreba, unde putem găsi voia lui Dumnezeu, ca să o cunoaștem și să o putem împlini?.. Dumnezeu a sădit această voință în glasul conștiinței noastre. Acesta este glasul care ne laudă, care ne mângăie și care ne liniștește, este însuși glasul lui Dumnezeu. Fiecare om crede că se poate bizui pe conștiința sa, dar această conștiință nu este la toți la fel. La unii peste această oglindă a sufletului omenesc s'a pus un strat de praf, astfel că omul nu se mai poate vedea curat în ea, de-

aceea este nevoie ca să o potrivim din când în când după voința lui Dumnezeu, cum facem cu ceasornicul de buzunar când îl potrivim după mersul soarelui. Dacă fiecare om ar umbla după ceasornicul său, atunci viața noastră ar fi turburată la tot pasul. În afară de conștiința noastră, mai găsim voia lui Dumnezeu, în cele zece porunci care sunt codicele moral al lumii. Ele nu sunt cătușe ce se pun pe voința și pe inima noastră, ci sunt făclii ce se dau în mâna noastră, pentru a lumina calea vieții. În fiecare poruncă se ascunde Dumnezeu, glasul Lui, voința Lui. „De vrei să intri în viață — zice Mântuitorul — păzește poruncile”... Pentru că nu tot cel ce zice Doamne, Doamne, va intra în împărăția lui Dumnezeu, ci cel ce face voia Tatălui. Al treilea mijloc prin care cunoaștem voia lui Dumnezeu este chemarea noastră. Fiecare are în lumea aceasta un rol de îndeplinit. Lucrul principal nu constă însă în faptul că rolul este mare, sau mic, ci în felul cum îți împlinești această chemare. Dacă îți împlinești conștiincios acest rol, atunci ai cinstit pe Dumnezeu, ai împlinit voia Lui.

Vă veți pune poate întrebarea, de ce Dumnezeu nu a împărțit roluri egale tuturor?... Nu avem însă dreptul să punem această întrebare. Atunci când se zidește un palat bună oară, planul îl cunoaște numai arhitectul, el nu este în mintea tuturor lucrătorilor. Aceștia cunosc numai ceea ce au ei de făcut, pentru că este de ajuns ca fiecare să știe ce trebuie să facă el, pentru ca zidirea să ajungă la bun sfârșit. Așa este și cu planul lumii. El e cunoscut în întregime numai de Dumnezeu, iar ceilalți avem numai câte un rol umil, pe care trebuie să-l îndeplinim. Iar cel ce-și îndeplinește rolul din tot cugetul și din toată inima sa, acela face voia lui Dumnezeu.

Sfânta Evanghelie ne istorisește că odată, pe când predica Mântuitorul, au venit la el mama sa și frații săi și nu puteau să ajungă la dânsul din pricina mulțimei. Atunci i-au spus Lui ucenicii, iată mama ta și frații tăi, nu pot să ajungă la Tine. Iar Mântuitorul, arătând spre mulțime a răspuns, iată mama-mea și frații mei, căci oricine care împlinește voința Tatălui meu ceresc, îmi este mamă, și soră și frate.

În fața vremurilor grele prin care trece astăzi omenirea, să ne legăm de acest punct luminos fiind convinși că nu există altă leșire decât voința lui Dumnezeu. Deaceia să rostim în toate împrejurările și cu toată convingerea, aceste cuvinte: „Doamne, fie voia Ta!”

Intr'o controversă

asupra împărtășirii clericilor la liturghia darurilor mai 'nainte sfințite

Preoții, care se împărtășesc la liturghia darurilor mai 'nainte sfințite, fie cei care au săvârșit slujba ori cei care numai se apropie de Sfintele Taine la vremea împărtășirii, vor gusta și din sf. potir sau nu? Iată un amănunt de disciplină liturgică desbătut în controversă de două reviste oficiale eparhiale: „Biserica și Școala“ dela Arad (nr. 16 din 18 Aprilie 1943, p. 128) și „Biserica Bănățeană“ dela Timișoara (nr. 9 din 27 Februarie 1944, pp. 5—6)*.

Răspunsul la această întrebare se găsește însă deja dat în instrucțiunile prescrise de liturghier pentru săvârșirea acestei liturghii. El este cât se poate de limpede, direct și fără putință de interpretare, cel puțin cu privire la clericii, care au oficiat slujba. Cu puțină atențiune însă și cu concursul câtorva cunoștințe elementare de liturgică, nu va fi greu să se descifreze norma de aplicat și celeilalte categorii de servitori bisericești.

Liturghierul, cristalizând practica bisericească ortodoxă, prescrie preotului să guste și din potir, cu ocazia liturghiei celor mai 'nainte sfințite, fie imediat ce s'a împărtășit cu Sfintele Taine, în cazul când la slujbă este ajutat de diacon, fie la sfârșitul liturghiei și anume după potrivirea Sfintelor, atunci când slujește singur. *Gustarea din potir* — momentul depinde — este, prin urmare, un principiu consacrat de ritual. El este aplicabil și preoților care, potrivit canoanelor, primesc Sfânta Împărtășire în rând cu clericii liturghisitori, la momentul prescris pentru aceasta. De sigur, nu numai pentru simplul fapt — de și, practic, însuși acest lucru poate avea o valoare de argument — că și credincioșilor li se

administrează Sfintele Taine, chiar la liturghia celor mai 'nainte sfințite, în vinul luat cu lingurița din potir, ci mai ales pentru că așa a stabilit Biserica disciplina administrării împărtășirii, care a fost pregătită la o liturghie de mai 'nainte. Așa le primesc liturghisitorii, așa se dau credincioșilor, care se împărtășesc cu ocazia liturghiei celor mai 'nainte sfințite, câteva clipe numai după împărtășirea clericilor, care au slujit ori nu.

Și Biserica a rânduit așa, pentru a fi consecventă cu normele privitoare la însușirile riturilor sale, de a fi adevărate și naturale, stabile și uniforme. Păstrarea sfântului potir și la liturghia darurilor mai 'nainte sfințite i-a fost dăruită, deci, nu numai de considerații istorice și tradiționale și nu numai de practicitatea cerută aparatului consacrat pentru administrarea sfintei împărtășiri, ci și de o anumită semnificație în legătură cu ideea religioasă și dogmatică dela baza ei. Este de ajuns să reflectăm la actul manual al turnării căldurii, de și ea a intrat în ritul de pregătire a sfântului Trup și Sânge la liturghia precedentă și de și acum vinul din potir nu mai e transformat în sângele Domnului, ci a primit numai o sfințire prin punerea părțicelei IS. De sigur, așa precum observa Sf. Simion al Tesaloniceului, „căldura se pune acum nu pentru vreo săvârșire..., ci pentru ca, gustând cold din înfricoșatul potir, să înțelegem cum că Hristos, chiar murind, trupul său cel făcător de viață a fost nedespărțit de Dumnezeuire ca și dumnezeescul suflet, și plin de lucrările Duhului... Căldura, ce este unită cu apa, fiindcă, iese din foc, închipește Dumnezeuirea“ (Răsp. 58 la întrebările unui anhiereu).

Pentru ce, atunci, preoții, care n'au liturghisit, să fie înlăturați dela gustarea din potir, când, indirect, un astfel de privilegiu nu este interzis nici laicilor? Fără a mai stărui asupra lipsei de explicație a unei astfel de restricții, străine de tradiția și practica liturgică a Bisericii noastre și fără a socoti necesar să ne oprim în amănunt asupra temeiurilor acestora, vom înțelege rostul lor, așa cum este stabilit în învățătura din liturghier, dacă surtem lămuriti asupra caracterului pe care-l are oficiul preotului în acel moment.

Trebue să observăm mai 'ntâi în general că ritualul sfintei împărtășiri în liturghie reprezintă taina, prin care se administrează credincioșilor cinstiul și sfântul Trup și Sânge, jertfite în timpul sfințirii darurilor. În liturghia celor mai 'nainte sfințite, accentul cade tocmai pe rânduiala împărtășirii, în lipsa mai ales a anaferei (rugăciunea sfintei jertfe). De fapt, ea este nu atât o liturghie propriu zisă, cât o liturghie a împărtășirii, rânduiala ei încadrând numai taina, prin care se administrează împărtășirea. Fără chiar a face apel la amănuntele privitoare la istoria acestei liturghii, despre acest caracter al

*) Lămurire, „Controversa“ despre care e vorba a început printr'o încercare de a opri preoții dela gustarea din sf. potir, după cuminecarea în sobor la liturghia darurilor înainte sfințite. Surprinși de această inovație și sesizați de nedumeririle și întrebările unor preoți, am arătat în „Biserica și Școala“ nr. 16 din 18 Aprilie 1943, că după „îndrumările tipicale“ din Liturghier, preotul, dacă servește cu diacon, e dator să guste „de trei ori“ din sf. potir, „fără a zice ceva“. La fel și preoții, în sobor.

Părintele N. Cîmpoies, într'un articol publicat în „Biserica Bănățeană“ nr. 9 din 27 Februarie 1944, a declarat punctul nostru de vedere greșit și totodată și-a exprimat dorința că un profesor de Liturgică să dea controversei un răspuns de specialist.

Ne-am adresat atunci celui mai competent profesor de Liturgică, părintelui prof. univ. P. Vintilescu. Sfinția Sa ne-a răspuns și nădăduim că cel puțin de astădată cei nelămuriti și nedumeriti se vor declara mulțumiți cu răspunsul primit. — Nota Red.

ei ne putem încredința prin simplul examen al structurii și rânduieii, pe care le are în comparație cu celelalte două liturghii ale Bisericii noastre.

În momentul împărtășirii, liturghisitorul admănsorează deci această taină, cu formulele respective, întâi lui însuși iar mai apoi credincioșilor. Preoții, care n'au liturghisit și vor totuș să se împărtășească, o pot face în rând cu ceilalți, administrându-și în virtutea puterii treptei lor, taina Sfintei Euharistii, luând adică ei înșiși, cu formulele știute, Sfântul Trup și Sfântul Sânge. Negreșit, ei nu pot urma un ritual de împărtășire deosebit de cel observat de către preotul, care a liturghisit. Ca unii, adică, ce n'au în sarcina lor terminarea sfintei liturghii și potrivirea Sfintelor, ei vor gusta de trei ori din potir, îndată după împărtășire, întocmai ca și preotul slujitor, care lasă potrivirea în grija diaconului, după încheierea slujbei. Se înțelege că, în momentul împărtășirii, ei sunt obligați de rânduială a-și pune epitrahilul, nu însă în calitate de împreună-liturghisitori în sensul strict și propriu al acestui cuvânt și nici „spre a arăta o mai mare cinste Sfântului Trup și Sânge și spre a se deosebi și prin aceasta de laici“. Nu! Ci tocmai în calitatea lor de administratori ai Sfintelor Taine, așa cum fac ori de câte ori săvârșesc acest lucru la trebuintele credincioșilor.

Fiind vorba de propria lor împărtășire la liturghia darurilor mai'nainte sfântite, ei nu pot deroga deci dela ritualul prescris pentru administrarea Sfintelor Taine, clericilor de treapta lor. Cu alte cuvinte, accesul lor la potir nu poate fi interzis.

Fără îndoială, controversa în această chestiune se încadrează într-o problemă de disciplină liturgică, care nu se referă în niciun fel la substanța și la eficacitatea Tainei. În liturghia celor mai'nainte sfântite, așa cum se afirmă în formulele respective de împărtășire, Sf. Trup și Sânge se găsesc unite laolaltă deja dela liturghia precedentă, așa încât cel ce se împărtășește le primește pe amândouă în același timp; gustarea din potir nu adaugă și nu scade nimic Tainei ca taină. Interzicerea preoților dela potir la împărtășirea în liturghia darurilor mai'nainte sfântite nu zădărnicește, deci, scopul immanent al Tainei, adică efectul ei haric. Pe terenul subiectivității religioase însă, așa precum putem înțelege din explicarea de mai sus a sfântului Simion al Tesalonicului, ecoul unei astfel de măsuri nu poate fi tăgăduit, așa precum nu se poate ignora că în acest chip se destramă un ochiu din țesătura strânsă, în care Biserica a îmbrăcat acest rit. Și, ca în atâtea experiențe krisite din istoria Bisericii, cine poate prevedea unde se pot opri consecințele unei astfel de restricții?

Cu nimic nu se poate dovedi că „prevederile liturghierului sunt contrare“ practicii obișnuite până

acum, de a gusta preoții din potir, când se împărtășesc la liturghia celor mai'nainte sfântite, pentru ca s'o părăsim sau s'o modificăm. Afară numai dacă ne este indiferent principiul corespondenței între amănuntele ritualului de o parte, și ideea religioasă, elementul comemorativ și firesc dela baza lui de cealaltă parte, pentru a socoti că nu este necesar să rămână ca întotdeauna și ca proutindenea, adică stabil și uniform...

Pr. Petre Vintilescu
Profesor la Facultatea de Teologie
din București.

Despre ce să predicăm ?

În *Dumineca III-a din Postul mare* (19 Martie 1944) vom vorbi despre : IERARHIA BISERICĂSCĂ.

Prin venirea în lume a Mântuitorului nostru Iisus Hristos, i s'a dat din nou omului posibilitatea, de a se apropia de Părintele său ceresc și de a se întoarce iarăș la starea fericită dinaintea păcatului strămoșesc. Invățătura dumnezeiască pe care acest Fiu al lui Dumnezeu a propovăduit-o, minunile cu cari El însoția propovăduirea Lui și mai ales jertfa mântuitoare de pe crucea Golgotei, au rupt zăpșul acestui păcat și i-au deschis din nou omului porțile mântuirii cerești. Sf. Apostol Pavel, vorbind despre această mântuitoare chemare, plinită de însuș Fiul lui Dumnezeu, scrie între altele : „Când a venit plinirea vremii, a trimis Dumnezeu pe Fiul său cel născut din femeie, născut sub lege, ca să răscumpere pe cei de sub lege, ca să primim înfierea... „Așa că nu mai ești rob, ci fiu ; iar de ești fiu, ești și moștenitor al lui Dumnezeu prin Iisus Hristos“ (Gal. 4, 4—5, 7). Iar într'alt loc scrie : „Dumnezeu, bogat fiind în milă, pentru multa sa dragoste cu care ne-a iubit, fiind noi morți prin păcate, ne-a făcut vii împreună cu Hristos... și ne-a sculat împreună cu El și ne-a pus să ședem împreună cu El în cer întru Iisus Hristos... Deci dar nu mai sunteți străini și venetici, ci împreună cetățeni cu sfinții și sunteți din casa lui Dumnezeu“ (Eies. 2, 4—7, 19).

Pentruca toate neamurile să se poată împărtăși, până la sfârșitul veacurilor, din acest izvor al mântuirii cerești, Mântuitorul nostru Iisus Hristos a avut grija să întemeieze în lume Biserica Sa și să așeze în fruntea ei pe sf. Săi Apostoli, cu menirea expresă de a binevesti Evanghelia Lui și de a împărtăși, celor ce vor crede în dumnezeirea Lui, roadele bogate ale jertfei sale mântuitoare. Acestor doisprezece Apostoli, pe cari El însuș și i-a ales după o noapte de rugăciune (Lc. 6, 12—16), le-a poruncit : „Mergând învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, învățându-le să păziască toate câte am poruncit vouă. Și iată Eu cu voi sunt, în toate zilele, până la sfârșitul veacuri-

lor" (Mt. 28, 19—20). Prin aceste cuvinte, Mântuitorul Hristos a fixat sf. Săi Apostoli cele trei mari îndatoriri, cari formează și astăzi punctele de căpetenie ale slujirii preoțești: *de a învăța pe oameni Evanghelia, de a-i sfinți prin sf. Taine și de a-i conduce pe cărările mântuirii*, săvârșită de El însuș. Și de fapt, sf. Scriptură ne mărturisește că sf. Apostoli, după ce s'au îmbrăcat cu putere de sus în ziua pogorării Duhului Sfânt, s'au răspândit în toate părțile lumii și au îndeplinit cu râvnă deosebită porunca primită dela învățătorul lor.

Dar, pentruca această chemare să fie continuată mai departe, pentruca lumina cuvântului dumnezeesc să fie propovăduită pretutindeni și mai ales pentruca să se dea puțință tuturor, de a se împărtăși prin sf. Taine de roadele bogate ale mântuirii plinite de Fiul lui Dumnezeu, sf. Apostoli au așezat la rândul lor urmași, prin *punerea mânilor*, și asupra acestora au trecut toate drepturile și toate îndatoririle legate de chemarea lor, primită dela Domnul nostru Iisus Hristos. Acești urmași, a căror chemare, prin punerea mânilor, derivă chiar dela Hristos, sunt astăzi: *Episcopii, preoții și diaconii și toate celelalte persoane sfințite*, cari formează *clerul sau ierarhia bisericească*.

Că în adevăr această ierarhie bisericească a cuprins dela început cele trei trepte pe cari le avem și astăzi în sânul ei, ne-o adeverește în numeroase locuri însăși sf. Scriptură. Așa de pildă, sf. Apostol Pavel, chemând la Milet pe episcopii din Efes, le spune: *„Luați aminte la voi și la toată turma, în care Duhul Sfânt v'a pus episcopi ca să păstoriți Biserica lui Dumnezeu, pe care a câștigat-o cu sângele său"* (Fapte 20, 28). În aceeași carte ni se spune apoi că Apostolul neamurilor, după ce a propovăduit Evanghelia în orașele Asiei mici, *„le-a hirotonit preoți la fiecare Biserică"* și *„rugându-se cu posturi, i-au încredințat Domnul în care au crezut"* (Fapte 14, 23). Iar despre diaconii ni se istorisește tot în aceeași sf. carte, că au fost aleși la început spre a sluji meselor obștești și că au fost sfințiți în același chip, prin punerea mânilor apostolești (Fapte 6, 1—6).

Încă din cele mai vechi timpuri *episcopii*, ca urmași direcți ai sf. Apostoli, aveau demnitatea cea mai înaltă în Biserică și prin punerea mânilor lor se sfințiau toți ceilalți slujitori din via Domnului. Ca înainte stătători ai întregii ierarhii, ei au chemarea deosebită de a conduce biserica dintr'un anumit ținut, de a veghia pentru propovăduirea și plinirea dreaptă a învățaturii lui Hristos și de a săvârși sf. Taine și toate celelalte slujbe sfinte rânduite de Biserică.

Preoții sunt ajutătorii episcopului și se rânduesc în această chemare prin punerea mânilor acestuia. Ca urmași ai celor 70 de învățăcei ai Mântuitorului, cu binecuvântarea și împuternicirea din partea epis-

copului, ei îndeplinesc aproape aceleași îndatoriri în fruntea parohiilor la cari au fost rânduiți. Propovăduiesc cuvântul lui Dumnezeu, săvârșesc sf. Taine și sf. slujbe, — afară de Taina preoției, sfințirea Antimiselor și a sf. Mir, cari sunt rezervate episcopului, — și păstoresc turma ce li s'a încredințat.

Diaconii sunt ajutătorii episcopului și a preoților în îndeplinirea chemării lor. Cu învoirea acestora binevestesc și ei Evanghelia și îi ajută de obicei la săvârșirea sf. Liturghii și a celorlalte slujbe bisericești.

În curgerea vremurilor însă, pe aceste trei trepte ale ierarhiei bisericești au înflorit și alte demnități, cari sunt legate de anumite drepturi în conducerea Bisericii. Așa de pildă, din treapta de *episcop* s'au format, ca împuterniciri de cârmuire mai înaltă: *arhiepiscopii, mitropoliții, exarhii și patriarhii*, din cea de *preot* au înmugurit *protopresbiterii* sau *protopopii*, iar din cea de *diacon*, *protodiaconii* sau *arhidiaconii*. Toate acestea sunt însă numai demnități ierarhice, cu drepturi deosebite în conducerea Bisericii, iar în ceea ce privește celelalte laturi ale chemării lor, au aceleași drepturi și îndatoriri ca și aceia cari aparțin din care au provenit.

Privită în întregul ei și mai ales în legătură cu săvârșirea cultului divin, preoția sau ierarhia bisericească este o chemare înaltă și o slujbă împreunată cu cele mai însemnate lucrări din marea operă a mântuirii fiecăruia dintre noi. Ea face legătura între pământ și cer, între om și Dumnezeu. Deși e luată dintre oameni și pusă pentru ei, totuși preoția are chemarea sfântă de a îndruma pe om „*spre cele ce sunt către Dumnezeu*" (Evrei, 5, 1). Preotul este „*omul lui Dumnezeu*", cum spune sf. Apostol Pavel (I Tim. 6, 11) și își are chemarea lui, prin hirotonie, direct dela Hristos. „*Mulțumesc celui ce m'a întărit, lui Iisus Hristos, Domnul nostru, că m'a socotit credincios și m'a pus să-l slujesc*" — spune el într'un loc (I Tim. 1, 12). Iar într'alt loc scrie: „*Așa să ne socotiască pe noi fiecare om, ca pe niște slujii ale lui Hristos și iconomi ai tainelor lui Dumnezeu*" (I Cor. 4, 1).

În adevăr în funcțiunea sa de săvârșitor al cultului divin, preotul are chemarea de a împărtăși omului harul lui Dumnezeu, de al sfinți și de a cobori asupra lui binecuvântările cerului, atât de necesare în mântuirea lui. Prin mijlocirea preotului, omul se face în Botez mădular al Bisericii lui Hristos, se pecetluiește prin Taina mirului în credința în Fiul lui Dumnezeu, se curăță prin spovedanie de sgra păcatului și-și liniștește conștiința, se hrănește în sf. Cuminecătură cu trupul și sângele Domnului, primește în Taina nunții binecuvântarea lui Dumnezeu asupra familiei lui, iar prin ungerea cu untul de lemn sfințit în Taina maslului, dobândește vindecare sufletească și trupească, dacă are o credință neclintită în puterea lui Dumnezeu. Preotul conduce apoi pe om cu rugăciunile lui pe drumul veșniciei, binecu-

vântă întreaga natură, iar prin sf. ierurghii curăță această natură de toată spurcăciunea venită dela cel rău. Mai mult chiar, preotul săvârșește sf. jertfă rânduită de Mântuitorul Hristos și în chipul acesta, prin puterea Fiului lui Dumnezeu, el mijlocește mereu sfințirea omului și unirea lui cu Dumnezeu. Sf. Ioan Gură de Aur, vorbind despre această chemare a preoției, scrie între altele: „*Deși preoția se săvârșește pe pământ, are însă demnitatea lucrurilor cerești... Când vezi că Domnul ca o jertfă zace pe Altar și pe jertfitor plecat deasupra jertfel rugându-se și pe toți înroșiți în sângele Celui pe care-L slăvesc, crezi tu atunci că mai ești printre oameni și că trăiești pe pământ? Ci nu vei fi cu atât mai mult înălțat în ceruri și aruncând din sufletu-ți orice gând trupesc și cu inima slobodă și cu minte curățită, nu privești oare cele ce sunt în ceruri? O minune! O iubirea lui Dumnezeu de oameni! Celce locuiește sus lângă Tatăl, în clipa aceasta se lasă luat în mâna tuturor și se dăruiește pe sine celor ce voiesc să-L sărute cu buzele și să-L primiască în gura lor.*”) Și tot acelaș sfânt părinte comparând puterea preoților cu aceea a părinților trupești, spune atât de convingător: „*Părinții ne nasc pentru această viață trecătoare, iar preoții pentru cea veșnică. Acela n'ar putea să apere pe copiii mici de moartea trupească, nici să înlăture vre-o boală amenințătoare. Preoții însă au scăpat de multe ori sufletul bolnav ce era aproape să piară; unora le-a ușurat pedeapsa, pe alții nu i-a lăsat să cadă dela o demnitate și acestea nu numai prin învățăturile și părerile lor, ci și prin puterea rugăciunilor lor... Apoi părinții trupești nu sunt în stare să ajute copiilor lor dacă aceștia au jlenit pe vreunul din marii puternici, sau pe vreunul din Conducători, — preoții însă au împăcat nu pe conducători, nici pe regi, ci însuși pe Dumnezeu pe care de nenumărate ori îl supără aceștia.*”)

Dacă acesta este rostul mântuitor pe care preoția creștină îl îndeplinește în cadrul cultului nostru divin, urmează de aci că atât cel ce s'a învrednicit de harul ei, cât și acela care prin mijlocirea ei se face părtaș de binecuvântările cerului, trebuie să vadă în chemarea ei, nu o simplă slujire omenească, ci una din cele mai înălțătoare slujiri, de care poate fi învrednicit vre-odată omul în viața lui. Rânduită de Hristos și continuată de sf. Săi Apostoli, ea are chemarea, până la sfârșitul veacurilor, de a împăca mereu pe om cu cerul, de a coborâ asupra-i binecuvântările acestuia și de al ajuta să se întoarcă din nou la adevăratul izvor al vieții sale, la Dumnezeu. Cel ce urmează întotdeauna acestei chemări, nu numai că-și va desăvârși propria lui viață, ci va avea și privilegiul deosebit, de a trăi și a se uni în adevăr cu sfințenia Făcătorului său ceresc.

T.

1) Sf. Ioan Hrisostom: *Despre preoție*. Cartea III, cap. IV.

2) Ibid. Cartea III, cap. VI.

Cărți

Const. I. Radu: METODA PREDĂRII RELIGIUNII ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR. Editura „Cartea Moldovei”. Iași 1943, pag. 123, Lei 250.

Cuprinde patru părți bine distinse între ele. În cea dintâi autorul insistă asupra importante-predării Religiei de către preoți, fapt realizat în Eparhia noastră înaintea de peste un veac.

Apoi că religia fiind baza celei mai solide morale, școala primară trebuie să formeze caractere morale, ce nu se poate decât atunci când Religia formează centrul în jurul căruia să se grupeze și celelalte materii de învățământ.

În partea II-a autorul se ocupă de cea mai bună metodă ce se poate aplica de către cateheți la predarea învățământului religios. Atinge apoi și chestiuni generale de metodică și didactică, ce dau prilej bun de recapitulare a unor cunoștințe folosite din pedagogie.

Partea III-a cuprinde 16 planuri de lecții din clasele I—VII, toate lucrate după principiile anunțate în partea teoretică. De fiecare dată se arată scopul formal și cel material din fiecare unitate. Sunt reușite în deosebi lecțiile ce tratează rugăciuni și învățături din dogmele cuprinse în Simbolul credinței.

În partea IV-a autorul ne dă programa analitică actuală, ce diferă în mare măsură de cea aplicată în Eparhia noastră.

Recomandăm cartea spre consultare și verificare de cunoștințe din experiența hărăzitorilor noștri cateheti. *ct.*

Prof. Dr. St. Lupșa: PRIMATUL SF. APOSTOL PETRU ÎN LITERATURA PRIMELOR TREI VEACURI CRESTINE. Extras din revista „Mitropolia Moldovei” Iași, an. XVIII., Dec. 1942.

Scriem destul de târziu despre apariția acestui studiu merit să aducă lumină în mult controversata problemă a primatului papal. După cum arată *Pre-cuvântarea*, tratatul s'a scris în 1938, pentru a face parte din anuarul de 15 ani al Academiei teologice din Oradea care, datorită împrejurărilor cunoscutte, n'a mai apărut. El vede lumina tiparului în coloanele revistei Mitropolia Moldovei, în numărul comemorativ închinat Sinodului dela Iași (1642).

Pornind dela propoziția sinodului din Vatican (18 Iulie 1870) prin care se declară că „textele Mt. XVI, 16—19 și Io. XXI, 15—17 sunt a se înțelege în sensul că prin ele prescrie Mântuitorul organizarea monarhică a Bisericii Sale și institue în șefia monarhică a Ei pe sf. apostol Pe'ru”; precum și dela constatarea, că dogmatistii și exegeții romano-apuseni omiț a folosi mărturiile tradiției pentru susținerea primatului, autorul își propune să examineze monumentele sf. Tradiții din primele trei veacuri creștine pentru a se vedea întrucât dogma primatului jurisdicției papale se poate sprijini pe ele.

Studiul se împarte în două secțiuni. Cea dintâi cercetează primele două secole, și anume: Cap. I, anii 60—160. Sunt examinate Didahia sau Învățătura celor 12 apostoli, scrierile părinților apostolici: Sf. Clement Romanul, Sf. Ignatie al Antiohiei, Sf. Papiu și Sf. Policarp. Din jum. II-a a sec. II, sunt amintiți Sf. Iustin Martirul și elevul său Tațian.

Dionisie al Corintului, Egesip, Sf. Irineu episcopul Lionului și Sf. Climent Alexandrinul.

Concluzia celei dintâi secțiuni este: „În monumentele literare ale primelor secole creștine, în tot cuprinsul lor, teoriile papismului petrin sunt complet necunoscute“. Citatul Mt. XVI, 18—19 e nebagat în seamă, ca unul ce nu spune ceva deosebit. „Sf. Apostol Petru e prezentat ca unul dintre apostoli sau cel mult ca întâiul dintre ei, nicăieri însă ca unul ce ar fi primit putere jurisdicțională mai mare sau un oficiu special și superior, decât ce au primit și ceilalți“ (p. 30).

Capitolul prim al secțiunii a II-a examinează pasajii din *pseudo-clementine* și alte *apocrife*. Pseudo-clementinele prezintă importanță pentru istoria dogmei papale prin influența dăunătoare ce-au avut-o asupra lui Tertulian și prin acesta, asupra Sf. Ciprian.

Alte apocrife ca: Faptele lui Petru și Pavel predica, apocalipsa și evanghelia atribuite lui Petru și alte apocrife atribuite altor apostoli nu aduc nimic sau aproape nimic în sprijinul dogmei papale.

Cap. II, se ocupă de Ipolit și Tertulian. „Tertulian cel dintâi pentru a putea afirma că numai Petru a primit puterea de a lega și deslega... recurge la falsificarea textului Sf. Scripturi, făcând din viitorul promisiunii dela Mt. XVI, 19 trecut (perfect) și scriind în loc de *dabo tibi claves*, cum e scris în Sf. Scriptură: *dedi tibi claves*, în loc de *ii voiu da: ti-am dat*. Această fraudă a substituirii perfectului în locul viitorului, trece dela el ca o neferită moștenire la mai toți scriitorii bisericesti latini, începând cu marele său elev Ciprian“.

Prin această substituție, prin primirea și transmiterea ficțiunii Pseudo-Clementinelor despre hirotonirea lui Climent de Petru ca episcop al Romei, ca și prin destule expresii montaniste „cari scoase din context și din cadrul lor fixat în eclesiologia montanistă a lui Tertulian imbiau la răstălmăciri în sens papist“, s'a contribuit în largă măsură la formarea teoriei papismului petrin.

Capitolul III, se ocupă cu Ciprian, Stefan și Firmilian și în deosebi cu cercetarea expresiilor din „De Unitate Ecclesiae“.

Sf. Ciprian acordă Sf. ap. Petru, față de ceilalți apostoli, rolul de a fi detinut un timp înaintea celorlalți, el singur puterea bisericască întregă și de a fi rămas prin amintirea acestui fapt, simbolul sau fiul unității Bisericii prin episcopali, pentru toate timpurile.

Eroarea inițială aparține lui Tertulian (*dedi în loc de dabo*). Expresiile sf. Ciprian de pe urma acestei prozei „desi în ofensivă și uneori contrare papismului petrin și celui roman se pretau la răstălmăciri în sens papist“.

Papa Stefan I. este cel dintâi care se pare, că ar fi căutat să se folosească de primatul papal și să a învinge în cearta cu Ciprian al Cartaginei și Firmilian al Cezareei Capadochiei, despre botezul ereticilor.

Capitolul IV, și ultimul, cercetează ideile lui Origen și Victorin cu privire la primat și induce între altele, comentariul lui Origen, la locurile biblice controversate.

Studiul se termină cu o cuprinzătoare concluzie (concluzii se găsesc de alt fel la sfârșitul fiecărui

capitol) care se rezumă în fraza finală: „primatul sf. apostol Petru în sensul în care îl preconizează romano-catolicismul îi este străin și (cu excepția ipotetică a papii Ștefan I.) necunoscut Sfintei Tradiții din primele trei secole creștine“.

Studiul Părintelui St. Lupșa capătă o valoare deosebită dacă ne gândim la importanța sf. Tradiții în fundamentarea dogmelor. Fără mărturiile favorabile ale sf. Tradiții, în deosebi a celei vechi, dogma primatului papal nu poate sta în picioare. Ori — așa cum spune Sf. Sa în *Precuvântare* — „numai cercetarea metodică a întregului material patristic ne poate da răspunsul categoric al sf. Tradiții și poate deci sfârși discuția despre pretinsa origine divină a papismului“.

Pr. Gh. Lițiu

Informațiuni

■ DUMINECA ORTODOXIEI a fost sărbătorită și anul acesta în toată Episcopia Aradului cu misiuni religioase organizate în toate centrelor protopopești și în parohiile cele mai mari, sub conducerea delegaților eparhiali.

În Catedrala Aradului sf. Liturghie a fost oficiată de P. S. S. Părintele Episcop *Andrei*, asistat de 8 preoți și 2 diaconi. La priceastă P. Sfinția Sa a vorbit despre „Voia lui Dumnezeu“ tălmăcită prin cuvinte pătrunzătoare și exemplificări alese, după stilul din Tatăl Nostru: „Fie voia Ta, precum în cer, așa și pe pământ“... Cu predica această, pe care o publicăm după notele d-lui Lucian Emandi în fruntea revistei, P. Sfinția Sa, și-a inaugurat ciclul predicilor pe care le va rosti la sf. Liturghie în toate Dumnițele din noștrul Paștilor.

După predică, P. Sfinția Sa a cuminecat doamnele membre ale Societății Femeilor Ortodoxe, în frunte cu D-na Elena V. Goldis, precum și alți credincioși.

Răspunsurile liturgice au fost date, solemn și înălțător, de către corul Școlii pregătitoare de Ofiteri, bine pregătit și condus de elevul prof. Ceșcovski.

După amiază, la ora 5, a avut loc în sala mare a Palatului Cultural un festival religios, alcătuit din două cântări religioase: „Cerurile spun“ și „Tie“, executate de către corul Academiei Teologice și a Școlii Normale, condus de dl prof. Ioan Linovan.

Între aceste coruri a fost încadrată conferința d-lui *Ilie Gh. Lunulescu*, prim-vicepreședintele Curții de Apel din Timișoara, despre „Spiritualitatea creștinească“.

D-se a arătat, într-o expunere înflorită și însufletită, proprie conferințelor D-sale, că toate valorile mari ale omenirii s'nt creațiile spiritului. Energia spiritului se vădește în religie, în morală, în arte, în științe, în filosofie, în toate bunurile care întrec, prin satisfacțiile și bucuriile lor, materia. Dar se împune întrebarea: În ce raport se află spiritul cu materia, sufletul cu creșterea? Din numeroase exemple îndubitabile, pe care ni le-a furnizat diferiți medici, pe temeluri experimentale, rezultă că nu creșterea creează spiritul, ci el este organul de exprimare al spiritului. Spiritul se folosește de creșterea ca de-o unealtă, ca artistul de pian și de note, ca să exprime cântecul. S'a dovedit că și atunci, când creșterea este lezată sau

alterat, și atunci spiritul își păstrează funcțiunea lui normală. Căea ce înseamnă că spiritul este independent de materie și că energia spirituală există, și-si continuă existența și dincolo de moartea cărnii.

■ „GLASUL MONAHILOR“ anunță că prin hotărârea luată de Presedinția Consiliului de Miniștri, în înțelegere cu I. P. S. Patriarhului, noii Episcopi aleși pentru eparhiile Chișinău, Ismail, Buzău, Con-

stanța și Argeș, au plecat și au luat în primire conducerea Eparhiilor respective. Prin aceasta mandatul P. S. Episcopi-Locotenenți a încetat, fiecare reluându-și locurile ce au avut.

■ DL PROF. UNIV. I. POPESCU-PRAHOVA, dela Facultatea de Teologie din Cernăuți a fost numit director general la Culte, în locul p. r. com. Const. Moisiu demisionat.

Scoala de Duminecă

12. Program pentru Duminecă 19 Martie 1944.

1. *Rugăciune*: Doamne și Stăpânul vieții mele. (Ceaslov. pg. 20).

2. *Cântare comună*: Invierea Ța Hristoase... (70. Cânt. rel. pg. 28).

3—4. *Cetirea Evangheliei*: (Marcu 8, 34—9, 1) și *Apostolului* (Evrei 4, 14—5, 6) zilei cu tâlcuire.

5. *Cântare comună*: Acestea zice Domnul... (70. Cânt. rel. pg. 22).

6. *Cetire din V. T.*: Pedepsa poporului pentru lăcomie. (Numerii c. 11).

7. *Povește morale*: Despre avere și virtute. (Cartea înțel. lui Iisus Sirah c. 5).

8. *Intercalații*: Poesii rel. etc.

9. *Cântare comună*: Iată mirele vine... (70. Cânt. rel. pg. 18).

10. *Rugăciune*: Doamne Sfinte, Cel ce întru cele de sus locuești... (Vezi Nr. din 27 Febr. a. c.)

(A se vedea „Instrucțiunile“ din Nr. 1/1943).

A.

Nr. 1190/1944.

Concurs

Se publică concurs, cu termen de 30 zile, pentru îndeplinirea postului vacant de cassier (șef de serviciu) dela Consiliul Eparhial ort. rom. din Arad.

Reflectanții la acest post trebuie să îndeplinească condițiile prevăzute în art. 3, 57 și 75 din Codul funcționarilor publici.

La cerere se vor anexa și următoarele documente: extras de naștere și de botez, licență de Academia comercială, sau diploma de bacalaureat, cu preferință a unui liceu comercial superior, absolutor teologic, diplomă de capacitate preotească, certificat de serviciu și memoriu privitor la activitatea bisericască de până acum.

Arad, din ședința Consiliului Eparhial plenar, la 29 Februarie 1944.

1—3

† ANDREI
Episcop.

Sava Tr. Seculin
consilier, referent eparhial.

Nr. 3921/1944.

Comunicat

Se aduce la cunoștință celor interesați, că pentru demnitatea de *deputați în Adunarea Eparhială a Aradului*, în termenul legal, și-au depus *candidaturile*, în cercurile vacante, în cari urmează a se face alegeri supletorii, următorii *membrii din cler și mireni*:

In circum- scripția	N u m e l e		Domiciliul
	C a n d i d a t u l u i		
Ineu	I. Clerici. Dr. Ioan Cociuban		Adm. protopopesc Ineu
Arad	II. Mireni. Gen. i. r. Sabin Banciu		Pref. jud. Arad Arad
Curtici	Ioan Filipaș		Sub director Arad, str. Franceză 2.
Săvârșin	Eugen Spinanțiu Iosif Stoian Petru Volungan		Arad Vărădia de Mureș Roșia Nouă

Arad, la 6 Martie 1944.

Biroul electoral eparhial.

Traian Cibian   Sava T. Seculin
cons. ref. ep., președinte   cons. ref. ep., membru.